

Riktlinje för ärenden inom våld i nära relationer

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Syfte	4
Definition av skäliga levnadsförhållanden	4
Kommunens yttersta ansvar	4
Individens egna ansvar.....	5
Målgrupp	5
Definition av våld i nära relation.....	5
Definition av hedersrelaterat våld och förtryck	5
Definition av närstående.....	5
Allmänna principer vid bedömning.....	6
Jämställdhet och jämlikhet	6
Barnperspektiv	6
Ansvarsfördelning mellan kommuner	6
Biståndsutredning inför flytt till annan kommun	6
Asylsökande	6
EU/EES-medborgare.....	6
Famijemedlemmar till EU/EES-medborgare	7
Akut nödsituation.....	7
Delegation.....	7
Överflyttning till annan kommun	7
Skyldighet att ge service.....	7
Dokumentation och informationshantering.....	7
Lag om placering av barn i skyddat boende.....	7
Handläggning av ärenden	8
Handläggningsregler.....	8
Ställföreträdare.....	8
Tolk.....	8
Synpunkter och klagomål.....	8
Rätten till bistånd.....	8
Förebyggande arbete.....	8
Samtycke	9

<i>Aktualisering av ärende</i>	<i>9</i>
<i>Inkomna anmälningar och förhandsbedömning</i>	<i>9</i>
<i>Ansökningar</i>	<i>9</i>
<i>Utredning och behovsbedömning</i>	<i>9</i>
<i>Enskildas medverkan i utredningen</i>	<i>9</i>
<i>Insatser under utredningstiden</i>	<i>10</i>
<i>Kommunikation</i>	<i>10</i>
<i>Beslut</i>	<i>10</i>
<i>Avslut av utredning</i>	<i>10</i>
<i>Krav på att slutföra utredning vid flytt till annan kommun.....</i>	<i>10</i>
<i>Uppföljning av insatser</i>	<i>10</i>
<i>Ny prövning och omprövning</i>	<i>11</i>
<i>Överklagande</i>	<i>11</i>
Bedömningsinstrument	11
Samverkan	11
Uppsökande verksamhet.....	11
Överlämnande av uppdrag till utförare	11
<i>Icke verkställda beslut.....</i>	<i>12</i>
Samordnad individuell plan (SIP)	12

Inledning

Våld i nära relationer är ett stort samhälls- och folkhälsoproblem och konsekvenserna av våld i nära relationer påverkar hela samhället. Det påverkar i hög grad hälsa, levnadsvillkor och livskvalitet för de som är drabbade. För att bekämpa våld i nära relationer behöver insatser riktas både till våldsutsatta och våldsutövare. Våld i nära relation förekommer i alla slags relationer oavsett ålder, kön, nationalitet, sexuell läggning eller social position och omfattar flera olika typer av våld.

I denna riktlinje tar politiken ställning till skäliga levnadsförhållanden för hjälp, - och stödinsatser inom Lekebergs kommun utifrån Socialtjänstlagen (SoL). Riktlinjen är underordnad lagen och ett vägledande dokument för de vanligast förekommande insatserna.

Syfte

- vägleda vid utredning och beslut gällande våld i nära relation
- säkerställa att beslut fattas enligt samma bedömningsgrunder
- garantera likställighet och rättssäkerhet
- definiera vad som är skälig levnadsnivå i normalfallet i Lekebergs kommun.

Definition av skäliga levnadsförhållanden

Enligt socialtjänstlagen ska den enskilde genom socialtjänstens insatser tillförsäkras skäliga levnadsförhållanden. Bedömningen ska utgå från den enskildes individuella behov och de förhållanden som råder i det enskilda fallet.

Den enskildes behov ska i första hand tillgodoses genom egna resurser eller på annat sätt. När det inte är möjligt ska socialtjänsten bedöma vilka insatser som behövs för att den enskilde ska uppnå skäliga levnadsförhållanden.

Bedömningen är individuell och kan därför variera mellan personer och över tid. Vid behov kan stöd för bedömningen hämtas från lagstiftning, rättspraxis, denna riktlinje och gemensamma ärendedragningar.

Insatserna ska utformas utifrån den enskildes behov och förutsättningar och, så långt det är möjligt, stärka den enskildes egna resurser och möjligheter att leva ett självständigt liv.

Kommunens yttersta ansvar

Socialnämnden har ett ansvar att erbjuda stöd och hjälp till personer som utsatts för våld eller andra övergrepp av närstående samt till deras närstående.

Socialnämnden ska även erbjuda insatser till personer som utövar eller har utövat våld mot närstående. Vid sådana insatser ska säkerheten för den våldsutsatta och dennes närstående särskilt beaktas.

Den som utsatts för våld i nära relation och behöver det ska erbjudas lämpligt, tillfälligt boende. Kommunens yttersta ansvar innebär inte att socialtjänsten

övertar andra huvudmäns ansvar. I akuta situationer kan socialtjänsten dock behöva tillgodose ett behov tillfälligt i avvaktan på att ansvarig huvudman tar över.

Individens egna ansvar

Den enskilde har ett eget ansvar för sin situation och socialtjänstens insatser ska, så långt det är möjligt, stärka den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv.

Insatser ska anpassas efter den enskildes behov och förutsättningar.

Socialtjänsten kan också arbeta motiverande för att den enskilde ska kunna ta emot det stöd som behövs.

Målgrupp

Riktlinjen gäller handläggning av vuxna personer över 18 år som utsatts för våld eller andra övergrepp av närstående eller som utövar eller har utövat våld mot närstående.

När en vuxen är aktuell ska handläggaren alltid uppmärksamma om det finns barn som lever med eller har upplevt våldet. Om barn berörs ska barnhandläggare informeras för bedömning av barnets behov av stöd och skydd.

Definition av våld i nära relation

Våld i nära relation är våld som förekommer mellan personer som har eller har haft en nära relation. Det kan förekomma i parrelationer samt mellan syskon och andra familje- eller släkterelationer.

Vem som är närstående bedöms utifrån relationen och omständigheterna i det enskilda fallet. Våldet kan vara av olika typer och variera i både omfattning och allvarlighetsgrad.

Definition av hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck grundar sig i normer och föreställningar om kön, sexualitet, makt och familjens eller kollektivets anseende. Kontroll av individens sexualitet och livsval är ofta centralt.

Kontrollen kan bland annat handla om klädsel, socialt umgänge, rörelsefrihet, utbildning, arbete, relationer, giftermål eller skilsmässa. Den kan förekomma tillsammans med hot, tvång och våld, inklusive dödligt våld.

En särskild omständighet är att våldet och kontrollen kan utövas av flera personer och vara förankrad i familjen eller det närmaste nätverket. Hedersrelaterat våld och förtryck kan drabba både barn och vuxna, oavsett kön.

Definition av närstående

Med närstående avses en person som den våldsutsatta har eller har haft en nära och förtroendefull relation med. Det kan exempelvis vara partner, förälder, barn, syskon eller annan släkting. Även andra personer kan omfattas. Bedömningen görs utifrån den enskildes familje- och levnadsförhållanden i det enskilda fallet.

Allmänna principer vid bedömning

Bedömningen ska alltid utgå från den enskildes individuella behov och samlade situation. Det ska prövas om behovet kan tillgodoses på annat sätt eller genom egna resurser. Insatser enligt socialtjänstlagen bygger på frivillighet och ska utformas med respekt för den enskildes integritet och, så långt det är möjligt, tillsammans med den enskilde.

En ansökan får inte avvisas med hänvisning till att kommunen inte tillhandahåller den sökta insatsen. Ansökan ska utredas och bedömas utifrån den enskildes behov.

Jämställdhet och jämlikhet

Handläggning, bedömningar och beslut ska utgå från den enskildes individuella behov och präglas av likabehandling. Ingen får missgynnas på grund av personliga förhållanden eller tillhörighet till en viss grupp.

Barnperspektiv

Barnets bästa ska beaktas när barn berörs direkt eller indirekt vid handläggning av ärenden. Barnperspektivet ska dokumenteras i utredningen. Vid oro för att ett barn far illa ska gällande rutiner för informationsöverföring och orosanmälan följas.

Ansvarsfördelning mellan kommuner

Bosättningskommunen ansvarar för den enskildes stöd och hjälp. Vistelsekommunen ansvarar för akuta insatser samt för utredning eller verkställighet på begäran av bosättningskommunen.

Om ansvarig kommun är oklar ansvarar vistelsekommunen för nödvändiga insatser tills ansvaret har fastställts.

Biståndsutredning inför flytt till annan kommun

Ansökningar enligt 29 kap. 7 § socialtjänstlagen ska prövas som om den enskilde redan är bosatt i inflyttningskommunen. Bosättningskommunen ska på begäran bistå med nödvändig utredning efter samtycke från den enskilde.

Asylsökande

Migrationsverket ansvarar för ekonomiskt stöd till personer som omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). Ansökningar om ekonomiskt bistånd som avser behov som omfattas av LMA ska därför avslås. Kommunen har dock ett yttersta ansvar enligt socialtjänstlagen i akuta situationer eller när behovet inte omfattas av LMA.

EU/EES-medborgare

EU/EES-medborgare med uppehållsrätt ska få sin ansökan om bistånd prövad på samma villkor som svenska medborgare. Bedömningen av uppehållsrätt ska göras i varje enskilt ärende.

Familjemedlemmar till EU/EES-medborgare

Familjemedlemmar som omfattas av en EU/EES-medborgares uppehållsrätt har rätt att få sin ansökan om bistånd prövad på motsvarande villkor.

Akut nödsituation

Personer som saknar hemvist i kommunen kan ha rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation. Vad som är nödvändigt bistånd bedöms individuellt i varje enskilt fall.

Delegation

Beslut fattas enligt socialnämndens gällande delegationsordning.

Överflyttning till annan kommun

Ärenden kan enligt 29 kap. 10 § socialtjänstlagen flyttas över till annan kommun om den enskilde har starkast anknytning dit och en överflyttning bedöms lämplig utifrån den enskildes situation och hjälpbehov.

Begäran om överflyttning ska vara skriftlig. Om kommunerna inte kommer överens kan frågan prövas av Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Skyldighet att ge service

Handläggningen ska präglas av god service, tillgänglighet och ett respektfullt bemötande. Den enskilde ska få den information och vägledning som behövs för att kunna ta tillvara sina rättigheter och intressen. Bestämmelser om myndigheters serviceskyldighet finns i förvaltningslagen.

Dokumentation och informationshantering

Dokumentation, journalföring, behandling av personuppgifter och hantering av sekretessbelagda uppgifter ska ske enligt socialtjänstlagen, offentlighets- och sekretesslagen, dataskyddslagstiftningen samt Socialstyrelsens föreskrifter.

Dokumentationen ska vara saklig, relevant och utformas med respekt för den enskildes integritet. Faktiska omständigheter, bedömningar, beslut och åtgärder av betydelse för ärendet ska dokumenteras. Handlingar som rör den enskilde ska hållas samman i en personakt. Dokumentation ska ske fortlöpande och utan oskäligt dröjsmål. Uppgifter som omfattas av sekretess får endast lämnas ut när det finns lagstöd eller samtycke.

Lag om placering av barn i skyddat boende

När en vuxen placeras i skyddat boende ska handläggaren alltid uppmärksamma om det finns barn som följer med eller berörs av placeringen. Sedan den 1 april 2024 krävs ett eget beslut för barnets placering i skyddat boende. Vuxenhandläggaren ansvarar för den vuxnes placering och ska skyndsamt kontakta barn- och ungdomsenheten när barn berörs. Barnets situation och behov av skydd ska utredas och bedömas av barnhandläggare.

Vuxen- och barnhandläggare ska samverka kring planeringen av skyddet och säkerställa att barnets behov av trygghet och stöd tillgodoses. Barnet ska ges möjlighet att komma till tals utifrån ålder och mognad.

Barn kan inte följa med den vuxne till skyddat boende utan att barnets egen situation har bedömts och ett separat beslut om placering har fattats.

Handläggning av ärenden

Handläggningsregler

Handläggning av ärenden ska ske rättssäkert, skyndsamt och med respekt för den enskildes delaktighet, inflytande och självbestämmande.

Bedömningar ska utgå från den enskildes individuella behov och omständigheter. Riktlinjerna är vägledande och ersätter inte den individuella prövningen.

Ansökningar ska utredas, dokumenteras och beslutas enligt socialtjänstlagen, förvaltningslagen samt gällande föreskrifter och interna rutiner. Beslut som helt eller delvis avslår en ansökan, eller som innehåller förbehåll, ska motiveras och förses med överklagandehänvisning.

Den enskilde ska underrättas om beslutet och ges möjlighet att ta del av de uppgifter som ligger till grund för bedömningen.

Ställföreträdare

Om den enskilde saknar förmåga att själv tillvarata sina intressen kan ansökan göras av behörig ställföreträdare, exempelvis god man, förvaltare, fullmaktshavare eller behörig anhörig.

Om socialnämnden bedömer att den enskilde är i behov av god man eller förvaltare ska anmälan göras till överförmyndaren.

Tolk

Tolk ska anlitas när det behövs för att den enskilde ska kunna ta tillvara sina rättigheter eller kommunicera med socialtjänsten.

Barn ska inte användas som tolk.

Synpunkter och klagomål

Den enskilde ska informeras om möjligheten att lämna synpunkter och klagomål. Hantering av synpunkter och klagomål ska ske enligt kommunens gällande rutiner.

Rätten till bistånd

Den som inte själv kan tillgodose sina ekonomiska behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till insatser utifrån personliga behov enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Förebyggande arbete

Socialtjänsten ska arbeta förebyggande för att motverka social utsatthet, skadligt bruk och beroende samt annan problematik som kan påverka den enskildes möjligheter till egen försörjning.

Handläggaren ska vid behov informera om och motivera till relevanta stöd- och behandlingsinsatser.

Samtycke

Socialtjänstens arbete bygger som huvudregel på frivillighet och den enskildes självbestämmande. Samtycke krävs normalt för utredning, informationsutbyte och genomförande av insatser om inte annat följer av lag.

Aktualisering av ärende

Ett ärende kan aktualiseras genom ansökan, anmälan eller på annat sätt. När socialnämnden får kännedom om omständigheter som kan föranleda åtgärd ska ställning tas till om utredning ska inledas. Beslut fattas enligt gällande delegationsordning och ska dokumenteras. Om utredning inte inleds ska skälen för beslutet dokumenteras.

Inkomna anmälningar och förhandsbedömning

Ett ärende kan aktualiseras genom ansökan, anmälan eller på annat sätt. När socialnämnden får kännedom om omständigheter som kan föranleda åtgärd ska ställning tas till om utredning ska inledas. Förhandsbedömning ska genomföras skyndsamt. I Lekebergs kommun ska förhandsbedömning som huvudregel avslutas inom 14 dagar. Om längre tid krävs ska skälen dokumenteras och samråd ske med teamledare.

Ansökningar

Ansökningar om bistånd kan göras muntligt eller skriftligt. En ansökan ska alltid utredas och avslutas genom ett beslut som kan överklagas. Om den enskilde återkallar sin ansökan ska ärendet avslutas genom beslut om avskrivning.

Utredning och behovsbedömning

Utredningen ska genomföras tillsammans med den enskilde och ge ett tillräckligt underlag för beslut. Utredningens omfattning ska anpassas efter ärendets karaktär och den enskildes behov. Bedömningen ska utgå från den enskildes ekonomiska, sociala och personliga situation samt de omständigheter som är relevanta för den aktuella ansökan.

I Lekebergs kommun ska en utredning som huvudregel slutföras inom fyra månader. Om utredningstiden behöver förlängas ska skälen dokumenteras och samråd ske med ansvarig chef.

Enskildas medverkan i utredningen

Den enskilde ansvarar för att lämna de uppgifter och handlingar som behövs för utredningen. Socialtjänsten ska informera om vilka underlag som krävs och vilka

konsekvenser bristande medverkan kan få. Uppgifter från andra myndigheter eller personer får som huvudregel inhämtas efter samtycke från den enskilde.

Om den enskilde inte medverkar i sådan utsträckning att behovet kan utredas kan ansökan avslås helt eller delvis.

Insatser under utredningstiden

Om behov föreligger kan bistånd beviljas under pågående utredning.

Kommunikation

Innan beslut fattas ska den enskilde ges möjlighet att ta del av och yttra sig över uppgifter som tillförts ärendet och som kan påverka beslutet, om inte kommunikation är uppenbart obehövlig.

Beslut

Beslut ska vara tydliga och utformas så att den enskilde kan förstå vad beslutet innebär.

Av beslutet ska framgå:

- vad ansökan avser,
- vad som beviljas eller avslås,
- lagstöd och skälen för beslutet,
- beslutsdatum och beslutsfattare,
- eventuell tidsbegränsning eller andra villkor.

Den enskilde ska underrättas om beslutet. Vid helt eller delvis avslag ska skriftlig information om hur beslutet kan överklagas lämnas.

Avslut av utredning

Om en utredning avslutas utan insats ska skälen dokumenteras.

Krav på att slutföra utredning vid flytt till annan kommun

Enligt 29 kap. 9 § SoL ska kommunen slutföra inledd utredning som avser vård och behandling för den enskilde, även om den enskilde har bytt vistelsekommun. Den nya vistelsekommunen är skyldig att bistå i utredningen om ärendet inte har överflyttats till den nya kommunen.

Uppföljning av insatser

Beviljade insatser ska följas upp regelbundet för att säkerställa att den enskildes behov tillgodoses och att beslutade mål uppnås.

Om behov eller förutsättningar förändras ska en ny bedömning göras. Brister i genomförandet ska dokumenteras och hanteras enligt gällande rutiner.

Ny prövning och omprövning

När ett tidsbegränsat beslut upphör krävs en ny ansökan och en ny prövning av behovet. Omprövning av ett gynnande beslut får endast ske i de fall som följer av förvaltningslagen.

Överklagande

Beslut enligt socialtjänstlagen som kan överklagas ska förses med skriftlig överklagandehänvisning. Den enskilde ska vid behov få stöd att upprätta ett överklagande.

Handläggning av överklaganden ska ske enligt förvaltningslagens bestämmelser.

Bedömningsinstrument

Socialtjänsten använder strukturerade bedömningsinstrument som stöd för att identifiera våld, bedöma risk för fortsatt våld och bedöma behov av skydd och insatser.

Vilket bedömningsinstrument som används anpassas efter den enskildes situation och den aktuella bedömningen. Exempel på instrument är FREDÅ, PATRIARK och SARA. Vid behov används även Risksam som stöd i riskbedömning och samverkan kring våld i nära relation och stalkning.

Bedömningsinstrumenten är ett stöd i den professionella bedömningen och ersätter inte handläggarens samlade bedömning av den enskildes situation och behov.

Samverkan

Samverkan är en viktig del av arbetet med våld i nära relation. Handläggaren ska samverka med berörda verksamheter och utförare utifrån den enskildes behov och med hänsyn till sekretess och samtycke.

Intern samverkan inom myndighetsenheten och samverkan med utförare sker enligt kommunens rutin för intern samverkan vid våld i nära relation.

När flera insatser eller verksamheter är involverade ska samverkan och planering ske så att insatserna är samordnade och inte motverkar varandra.

Uppsökande verksamhet

Socialtjänsten ska bedriva uppsökande och förebyggande arbete i enlighet med socialtjänstlagen. Syftet är att informera om socialtjänstens verksamhet, identifiera personer som kan vara i behov av stöd samt motivera dem att ta emot hjälp och insatser. Uppsökande arbete ska genomföras med respekt för den enskildes självbestämmande och personliga integritet.

Överlämnande av uppdrag till utförare

När en insats ska utföras av annan verksamhet eller utförare ska en beställning upprättas i verksamhetssystemet.

Beställningen ska innehålla de uppgifter som behövs för att insatsen ska kunna genomföras, följas upp och återslagas på ett rättssäkert sätt.

Icke verkställda beslut

Beslut om insats ska verkställas skyndsamt. Om ett beslut inte kan verkställas omgående ska handläggaren följa upp den enskildes situation och vidta de åtgärder som behövs för att beslutet ska kunna verkställas.

Om behovet förändras eller inte kan tillgodoses i avvaktan på verkställighet ska en ny bedömning göras av om andra eller kompletterande insatser behövs.

Icke verkställda beslut rapporteras enligt gällande regler till IVO.

Samordnad individuell plan (SIP)

När den enskilde har behov av insatser från både kommunen och regionen ska behovet av en samordnad individuell plan (SIP) prövas.

SIP ska upprättas tillsammans med den enskilde och tydliggöra ansvarsfördelning, planerade insatser och uppföljning. Berörda aktörer ska delta när samordning behövs och den enskilde samtycker till detta.